

Ny revidert utgave

Dag Ingvar Jacobsen og Jan Thorsvik:

Hvordan organisasjoner fungerer

3. utgave 2007 (978-82-450-0517-2) 2007

Beskrivelse av revisjonen

Revisjonen innebærer en betydelig oppdatering av det faglige innholdet, samtidig som den pedagogiske fremstillingen er blitt enda bedre. Blant annet har boken nå fått en gjennomgående case som innleder hvert kapittel. Denne casen er med på å binde sammen de ulike tema.

Det overordnede perspektivet – organisasjoner som produksjonssystemer – er beholdt, og det er også den helhetlige modellen som er blitt et kjennemerke på boken. Dermed er også kapittelinnstillingen den samme som tidligere. De viktigste forandringene i forhold til forrige utgave er som følger.

I kapittel 1 er den logiske strukturen i bokens helhetlige modell grundigere behandlet, og det er det lagt større vekt på å presisere at organisasjoner både er like og ulike. I drøftingen sammenliknes vare- og tjenesteproduserende enheter, og forskjeller og likheter mellom offentlige og private organisasjoner utdypes. Det legges også vekt på at boken knytter seg tett til en evidensbasert tilnærming, der kun funn som har en god empirisk dekning blir inkludert.

Kapittel 2 om mål og strategi vier betydelig større plass til viktige begreper som visjon, organisasjoners formål og strategi enn den forrige utgaven. I tillegg er også nyere fenomener som virksomhetsstyring ("corporate governance") og virksomhetens samfunnsansvar ("corporate social responsibility") viet god plass.

Kapittel 3 om den formelle strukturen er relativt likt forrige utgave, men det er lagt mer vekt på å formidle og drøfte spesielle utfordringer knyttet til prosjektorganisering og matriseorganisasjon. Kapitlet knytter også struktur og strategi tettere sammen, samtidig som prosessorganisering ("reengineering") drøftes mer i dybden.

Også **kapittel 4** om organisasjonskultur har mange likhetstrekk med forrige utgave. Men det legges nå mer vekt på perspektiver som fanger opp kulturelt mangfold og fragmentering i organisasjoner. Dessuten er det tradisjonelle integrasjonsperspektivet på kultur grundigere behandlet. Etikkdiskusjonen er også utdypet og aktualisert ved å knytte an til tema som varsling ("whistleblowing") og ytringsfrihet i organisasjoner.

Kapittel 5 om makt bygger på den forrige utgaven, men skiller nå klarere mellom åpen og skjult maktbruk. Under den siste overskriften diskuteres system- og strukturmakt mer inngående enn i forrige utgave. Kapitlet er også utvidet med et eget avsnitt om kjønn og maktforhold i organisasjoner, der både trakassering og "glasstak"-fenomenet drøftes.

Kapittelet 6 om omgivelser reddykker skillet mellom tekniske og institusjonelle omgivelser, for dermed å gjøre forskjellen mellom de to typene omgivelser klarere og lettere å fremstille pedagogisk. Beskrivelser og drøfting av de institusjonelle omgivelsene er også viet mer plass. Blant annet er det en grundig drøfting av de tre sentrale elementene i institusjonelle omgivelser, de såkalte regulative, normative og kognitive søyler, som organisasjoner må tilpasse seg for å bygge legitimitet.

I kapittel 7 om individ og organisasjon anlegges et klarere organisatorisk perspektiv enn tidligere. Dermed fokuserer kapittelet klarere på hva organisasjoner kan forvente fra sine ansatte, og hva man kan gjøre for å motivere ansatte til å yte sitt beste for organisasjonen. I kapitlet diskuteres utfordringer knyttet til rekruttering, motivasjon, belønning og det å holde på ansatte som har en kompetanse som er viktig for organisasjonen. Kapitlet sammenfattes i en drøfting av hvilken personalpolitikk som ser ut til å føre til høy ytelse blant medlemmer i en organisasjon.

Kapittel 8 behandler kommunikasjon i organisasjoner. På samme måte som i forrige utgave av boken tar drøftingen utgangspunkt i en enkel kommunikasjonsmodell mellom sender og mottaker. Men nå går analysene mer i dybden på det dynamiske samspillet mellom aktører i kommunikasjonsprosesser, enn det forrige utgave gjorde. Diskusjonene av uformell kommunikasjon og ”småprat” er også utvidet, og det samme er drøftingen om hvilken betydning utviklingen innen informasjons- og kommunikasjonsteknologi har for kommunikasjon i organisasjoner.

Kapittel 9 om beslutningstaking i organisasjoner har gjennomgått en betydelig fornyelse. Først drøftes forutsetninger knyttet til individuell rasjonalitet. Deretter drøftes forskjeller og likheter mellom individuell og organisatoriske beslutninger. Til slutt behandles ulike beslutningsmodeller som står sentralt i litteraturen. Drøftingen av beslutningsmodellene går også inn på i hvilke organisasjoner den enkelte av beslutningsmodellene vil være mer sannsynlig enn andre modeller. Dessuten er kapitlet utvidet ved at nye og viktige bidrag knyttet til begreper som ”kommunikativ rasjonalitet” og ”sti-avhengighet” drøftes inngående.

Kapittel 10 har fått en ny tittel – ”Læring og innovasjon” – for å understreke at det legges større vekt på innovasjon, enn i forrige utgave. Forskjeller mellom individuell og organisatorisk læring drøftes inngående, det samme gjelder forskjeller mellom utnyttende (”exploitative”) og utforskende (”explorative”) læring. Drøftingen går også mer i dybden på spørsmål om hva som kjennetegner lærende organisasjoner.

Kapittel 11 om endring er relativt likt forrige utgave, men de ulike perspektivene på endring er ytterligere presisert. Motstand mot forandring står fremdeles sentralt, og kapitlet gir også en grundig drøfting av den såkalte ”skandinaviske organisasjonsutviklingstradisjonen”.

Kapittel 12 om ledelse reddykker fire tilnæringer til ledelse: lederrolleteorier, ledertrekkteorier, lederstilteorier og institusjonell/verdidbasert ledelse. Disse drøftes inngående. Nyere teorier som selvledelse, teamledelse og sammensetning av lederteam er viet større plass, mens ledelsens makt og avmakt drøftes mer eksplisitt enn i forrige utgave.

Gjennom hele boken er det lagt vekt på å holde et *kritisk perspektiv* hvor det er viktig å drøfte hva slags empirisk støtte ulike teorier har, og hva som kjennetegner den faglige debatt omkring ulike teorier. Boken er enda rikere på referanser enn forrige utgave, slik at den gir god veiledning for dem som ønsker å gå mer i dybden på bestemte tema eller teori.

Vennlig hilsen

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Knut Ebeltoft'. The signature is fluid and cursive, with the first letters of the first and last names being capitalized and prominent.

Knut Ebeltoft
forlagsredaktør